

ТАТОМИР КОНСТЯНТИН ІВАНОВИЧ

Відомий учений в галузі гірничої справи, член-кореспондент АН УРСР, народився 16 березня 1900 р. у м. Кіровограді в сім'ї робітника-токаря.

Середню освіту здобув у Кіровоградському земському реальному училищі, яке закінчив у 1917 р. В тому ж році вступив до Нижегородського політехнічного інституту на гірничий факультет. Восени 1918 р. К.І.Татомир перевівся на другий курс до Дніпропетровського гірничого інституту (ДГІ), який закінчив у 1927 р. за спеціальністю “гірнича справа”. Протягом 1925–1937 рр. він працював по проектуванню вугільних шахт в Дніпропетровському філіалі Шахтобуду. Разом з тим К.І. Татомир, за дорученням Шахтобуду, проводив експертизу вугільних шахт Уралу, Кузбасу, Караганди, сланцевих рудників Поволжя і тощо.

У 1929–1941 рр. К.І. Татомир працював у ДГІ спочатку як викладач, доцент, а потім професор кафедри розробки пластових надр. Паралельно двічі обирався на посаду доцента Московського гірничого інституту, але не був відпущений на дану посаду Дніпропетровським інститутом. Протягом 1938-1941 рр. К.І.Татомир обіймав посаду декана гірничого факультету ДГІ та одночасно працював в Інституті гірничої механіки АН УРСР на посадах завідуючого гірничим відділом та заступника директора з наукової роботи.

У 1938 р. Вищою атестаційною комісією при РНК СРСР К.І.Татомиру було присуджено вчений ступінь кандидата технічних наук та Кваліфікаційним комітетом присуджено звання доцента по кафедрі гірничої справи.

22 лютого 1939 р. на загальних зборах АН УРСР учений був обраний членом-кореспондентом АН УРСР. У період окупації він перебував на посаді директора ДГІ та сприяв роботі дніпропетровської партизанської організації.

З 1944 р. К.І. Татомир був зарахований консультантом Доншахтопроекту по проектуванню, відбудові та реконструкції шахт, в цьому ж році учений був поновлений в АН УРСР. З 1945 р. К.І. Татомир викладав в ДГІ, а в 1949 р. він повернувся на основну роботу – в Інститут гірничої механіки АН УРСР. В цей час учений працював над проблемами добування і ґрунтової розробки пластів, а також розробки стійких порід Донбасу. Найбільшим досягненням К.І. Татомира в цей час була пропозиція методу комплексного розрахунку оптимальних площ поперечних розрізів гірничих видобутків в шахтних вентиляційних сітках, який вперше було ним розроблено в світовій науці і практиці гірничої справи у 1953 р. Разом з тим учений активно брав участь в дослідженні траси прокладання каналу “Сіверський Донець–Донбас” у районі вугленосних товщин Донбасу (1953–1955 рр.).

У 1957 р. К.І. Татомира призначили заступником директора з наукової роботи Інституту гірничої справи АН УРСР і очолив перевід даної установи з Києва в Донецьк. Він також одночасно керував відділом проблем підземної розробки пластових покладів паралельно очолюючи дослідження найбільш актуальних тем для розвитку Донбасу: розробки на великих глибинах, створення наукових основ проектування шахт та безлюдного підйому вугілля в очисних заборях.

З 1963 р. К.І. Татомир обіймав посаду завідуючого відділом основних параметрів глибоких шахт вже Донецького науково-дослідного вугільного інституту, а в 1965 р. учений переходить до Інституту економіки промисловості АН УРСР. Основна наукова діяльність К.І. Татомира в цей час пов'язана з удосконаленням запропонованого ним методу удосконалення видобутку вугілля.

Поряд з науково-педагогічною роботою К.І. Татомир багато сил віддавав науково-організаційній і суспільній діяльності. Він був членом комісії Державного і науково-технічного комітету з питань видобутку вугілля без присутності людей в очисному забої, в Постійній комісії по реконструкції шахт Держкомітету з координації науково-дослідних робіт в галузі шахтобудування, Науково-технічної ради Держкомітету з питань палива Держплану СРСР, був

членом багатьох спецрад з захисту докторських і кандидатських дисертацій, членом Головної редакції Української Радянської Енциклопедії тощо. За весь період свого життя учений підготував 14 докторів та понад 20 кандидатів технічних наук, а також створив понад 100 наукових праць, в тому числі 5 монографій. Серед найбільш вагомих робіт слід назвати такі, як “Вскрытие и разработка каменноугольных месторождений с расположением главных выработок в устойчивых породах”(1950), “Расчёт сети выработок шахты”(1958), “Расчёт оптимальных сечений горнах выработок”(1971) та ін.

За вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки в галузі гірничої справи К.І.Татомира було нагороджено знаком “Отличник социалистического соревнования Наркомугля” (1940 р.), подяками Президії АН УРСР (1962, 1969 рр.), Почесними грамотами Комітету з питань друку, Всесоюзної, республіканської, Донецької міської організації товариства “Знання” тощо.

Помер К.І. Татомир 24 лютого 1979 р. в м. Києві, похований на Байковому кладовищі.

© м.н.с. відділу археографії Кондратенко О.Ю, червень 2005 р. (з [Фонду Інституту архівознавства Національної бібліотеки України ім.В.І. Вернадського № 171](#))